

Bjarne Melgaard maler black metal-fyrer, apemenn, digre peniser og sofabikkjer. Og moren sin.

Bråkebilder

Torsdag morgen var det pressekonferanse hos Astrup Fearnley. Det lå en eim av nervøsitet og forventning i luften. Ved langbordet satt direktør Gunnar Kvaran, Jan Langlo fra Cinemateket og kuratorene Hanne Beate Ueland og Grete Årbu. Midt iblant dem, som daVincis Jesus satt mesteren selv, Bjarne Melgaard, flybåren fra New York. Iført mørkeblå dress, lilla slips og et søvnig blikk som bare tidvis sveipet over forsamlingen fingret han med en flaske Coca-Cola og så trøtt og lei ut mens de andre la ut om hans fortreffelighet og kunstneriske suksess.

Det ble tid for spørsmål. Selvfølgelig handlet det første om pedobildene, det vil si bildene av de unge guttene som Melgaard har malt etter snapshots brukt i et magasin for pedofile, og har fått mange til å anklage kunstneren for å profitere på barnepornografi. Med andre ord, alt var forutsigbart så langt. Men, hvorfor har han kalt utstillingen «Sjalusi»?

– Fordi sjalusi er en følelse vi ikke liker å vedkjenne oss, ikke engang jeg liker å vedkjenne meg den, sier Melgaard og skuler utover forsamlingen. Det er ikke hipt å være sjalu. Jeg har valgt tittelen fordi det er en følelse jeg har kjent mye på og som jeg synes det er OK å snakke om, sier Melgaard.

MALER FØRST

På tomannshånd kvikner han til. Vi foreslår at vi setter oss til i en av salene foran et digert bilde han har malt av moren, det viser Gro Melgaard på sønnens utstilling «Nothing Special» i København. Iført pelskåpe og med fjong veske på armen står hun foran en kasse med avkappede hender, mens det er skriblet følgende tekst på bildet: «Socialism is a word for the upper middle class kids». Symbolikken oser, enten det er familie og venner, apemennesker eller gigantiske chihuahuaer som stirrer tilbake på deg fra lerretene med digre øyne. Det er ikke vanskelig å begripe bildene, kanskje er det

nettopp det som gjør Melgaard så berømt og beryktet, at du ikke trenger universitetsgrad i kunsthistorie for å forstå hvor han vil. Han har sagt han tar avstand fra teori. Det er ikke det at han blir lei av å forklare kunsten sin, men noen ganger kan han rett og slett ikke.

– Det er ikke sånn at jeg sitter og tenker: hva skal jeg hive meg på neste gang? Jeg maler bildene først. Og så tenker jeg tankene etterpå, sier han og ser nesten sørgmodig ut.

Vi er ikke mer sofistikerte enn at vi før pressekonferansen har løpt kjapt gjennom salene og lett etter pedobildene. For, det hører jo til historien om Bjarne Melgaard at det skal være bråk og kontroverser når han kommer til byen med sin kunst, som en omreisende sjarlatan med kofferten full av sjokkeffekter og tarveligheter.

Men, nå sitter mannen som er beryktet for å ha brakt sex og anabole steroider inn i de møblerte salonger og forteller at han er så glad i foreldrene sine. Det litt morske ansiktet blir

« Jeg maler bildene først. Og så tenker jeg tankene etterpå.

« Jeg gidder ikke male hver dag, jeg maler sånn rundt fire ganger i uka og prøver å holde intensitetsnivået oppe.

mykere i kantene mens han roser dem for å ha gitt ham en god oppvekst. Det var nemlig mor og far som oppdaget ham først. Melgaard som er født i Australia, men flyttet med familien til Norge da han var fem år gammel, var et ganske vanlig barn som lyttet til Dizzie Tunes og leste Sølvpilen. Og var nysgjerrig på historier om Kina, om djevler og dynastier. Men, da han ikke fant seg til rette på skolen, ble mobbet og ertet, tok de ham ut av undervisningen to dager i uken og sendte han på Oslo Malerskole isteden.

– Visste du allerede da at du ville bli kunstner?

– Nei. Jeg visste at jeg ønsket å gå på et kunstakademi. Men jeg tenkte ikke noe lenger enn det akkurat da.

Da han søkte seg til Statens håndverks- og kunstindustriskole kom han ikke inn. Kunstakademiet slapp ham inn etter fire runder med søknader. Etter å ha gått der ett år ble han lei, kranglingen på akademiet gikk ham på nervene. Han fortsatte studiene i Nederland og kom i kontakt med de avantgardistiske belgiske klesdesignerne og når det gjaldt kunst fant han seg fort til rette i den belgiske surrealistiske tradisjonen.

Mange undret seg over hvordan den unge kunstneren hadde råd til store separatutstillinger i Amsterdam og Gent, og sprade rundt i dyre Gucci-dresser. Ett år ble han til og med kåret til en av Norges best kledde menn. At han hadde en hemmelig mesen bidro til å forsterke mystikken. I 2002 ble det kjent at det var forretningsmannen Øystein Nordang som fra 1995 til 1989 hadde finansiert Melgaards kunstproduksjon med rundt sju millioner kroner. I betaling fikk han blant annet to omstridte skulpturer, men de to avsluttet sitt samarbeid i uvenskap.

I dag har Melgaard folk som Charles Saatchi og Gucci-eieren François Pinault på kundelisten og det er denne typen koblinger som gir glamorøse avisartikler. Men flørte med fiften holder han seg for god til. Da han ble spurt om han ville være festspillkunstner i Bergen 2003 sa han ja takk med forbehold om at de kongelige holdt seg hjemme.

DØD OG MUSKLER

Bjarne Melgaard er Norges mestselgende samtidskunstner, mange har spurt om hva som er hans største talent, kunst eller salg. Legg gjerne til humorist. Bildene hans er fulle av tekst. «If you ever want to have your ass eaten call this number» står det på ett. Vi sier at et land får den kulturen og de kjendisene det fortjener. Om du legger til de kunstnerne det fortjener også, kan man spørre seg hva Norge har gjort for å fortjene Bjarne Melgaard. På godt og vondt. Særlig vondt, det er mye smerte i Melgaards bilder, mennesker i grenseoverskridende situasjoner der de viser sitt rette jeg. Første gang han stilte ut i New York var i 2000 i Alleged Gallery, apeskulpturer med digre erigerte penis, inspirert av filmen «Apeplaneten» møtte verdensbyens kunstinteresserte. Melgaard har i ettertid fått skylden for at galleriet gikk konk. En av apeskulpturenes minkkåper ble stjålet, samtidig som kunstneren skal ha bestilt flybilletter på første klasse og sendt regningen til galleristen. Men, det finnes også historier der kunstneren har gitt bort kunstverk og publikum har kommet til galleriet med trillebår for å frakte godsakene hjem.

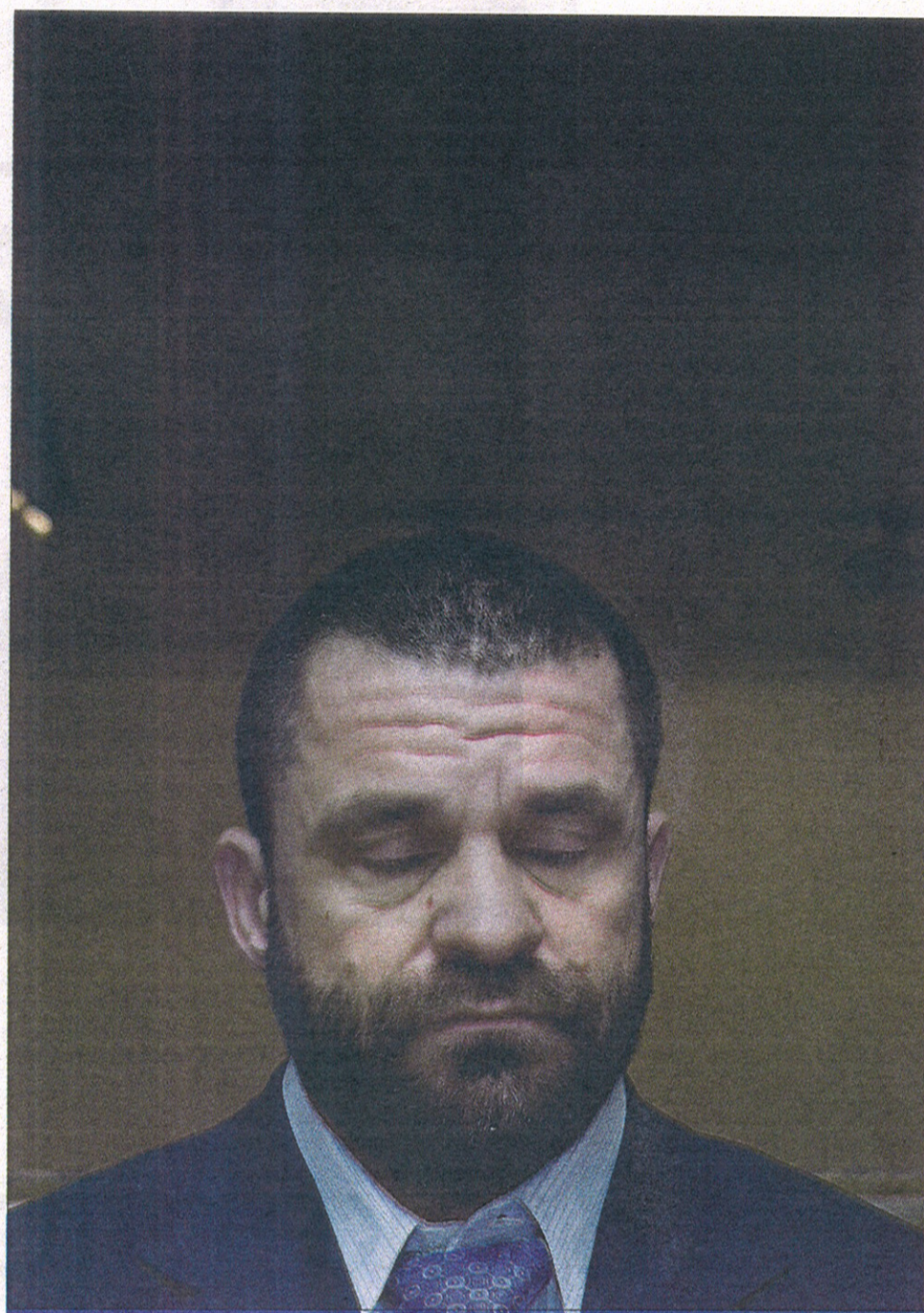
Da han viste Black Metal-utstillingen sin i Tyskland ble voldsbildene politianmeldt og Melgaard anklaget for å representere et degenerert menneskesyn og i 2000 ble både han og galleriet i Stockholm politianmeldt for filmen «All Gymqueens Deserve to Die» der de berømte sekvensene med en mann som suger på en barnarm og en jente med Downs syndrom kysser en mørkhudet mann finner sted. Fire år senere stilte han ut en serie digitalbilder med tittelen «A Concept of Rape» som viste ham selv og en annen

mann mens de sprøytet anabole steroider i kroppen og hadde seg i en leilighet i Berlin. Orgien i svart masketape, nåler, bar hud og militærstøvler gjorde inntrykk på de framfattede, men kunstneren selv var ikke til stede. Man fikk altså ingen forklaring.

Ellers blir Melgaard gjerne avkrevd forklaringer i media. Han har ikke alltid noen. Da NRK Safari viste et innslag fra atelieret hans i fjor der de omstridte guttebildene ble malt etter fotografier fra et blad for pedofile opprørte det mange at kunstneren ikke ville pålegges å ta et etisk eller moralsk standpunkt.

– Blir du lei av å forklare bildene dine?

– Det kan være så ymse. Når jeg jobber tenker jeg ikke alltid over hvorfor jeg gjør det jeg gjør. Jeg er faktisk helt ærlig når jeg sier at jeg ikke alltid kan forklare. Å male er for meg en intuitiv prosess der jeg lager kunst først og tenker etterpå.

– Når du tar opp kontroversielle ting og ikke ønsker å diskutere, ta stilling eller forklare, blir det ikke litt som å ringe på dører og stikke av?

– Jeg ser jo at når du lager noe som stilles ut offentlig så er det til en viss grad viktig å kunne forklare. Men dersom jeg maler en som dreper betyr ikke det at jeg er for drap.

– Er ikke alt vi ser på bildene dine selvopplevd?

– Nei, så spennende liv har jeg faktisk ikke. Hadde jeg skullet rekke alt det der måtte jeg dessuten vært dobbelt så gammel. Dessverre.

– Nå skuffer du litt, synes jeg. Jeg trodde du levde et sånt vilt og gærent liv.

Melgaard gliser bredt. Han lener seg fram og hvisker meg i øre:

– Du skulle bare visst. Det er mye verre, sier han konspiratorisk før han lener seg bakover og ler en rungende latter.

– Hm, er du gift?

– Nei! Det er ingen som vil ha meg!

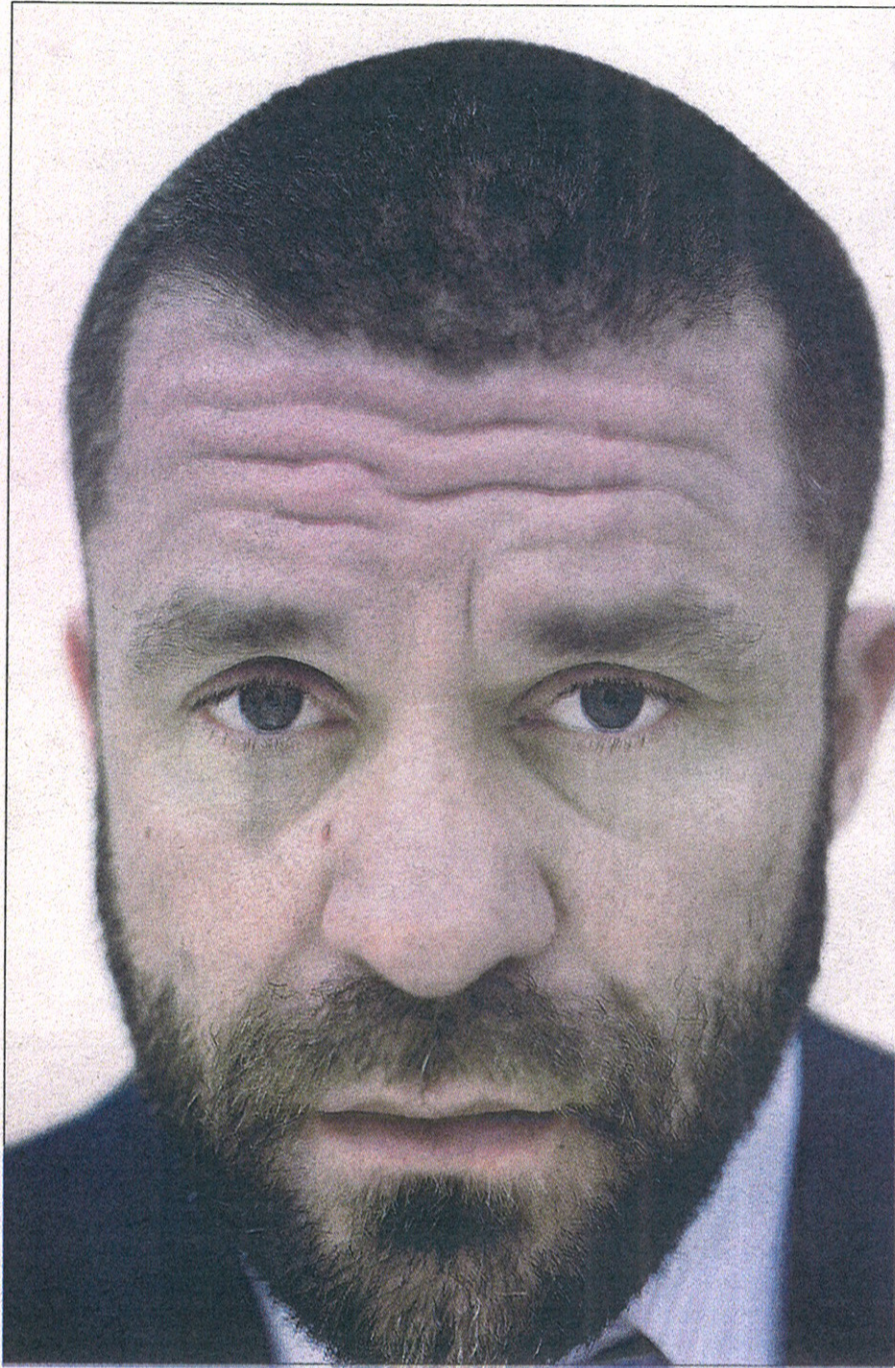
NEW YORK

Melgaard flyttet til New York på et punkt da han var overmoden for forandring. Han opplevde byen som et friskt pust.

– Jeg har jo ikke lyst til å stå og stampe og gjøre de samme tingene i årevis så dette var helt nødvendig. Jeg opplever at det er mye mer frihet her. Men frihet er noe man må ta også, da, det er ikke noe du får, sier han.

– Du jobber med et helt kobbelt av assistenter, hvordan er det?

– Det er en veldig amerikansk måte å jobbe på. Jeg gidder ikke

male hver dag, jeg maler sånn rundt fire ganger i uka og prøver å holde intensitetsnivået oppe. Det er ikke slik at de maler og jeg maler over. Noen ganger maler vi sammen, forklarer han.

Resten av uka går med til å drive business. En vanlig dag starter med en økt i treningsstudio. Så er det møter med privatsekretæren, korrespondanse og organisering av alt fra bokutgivelser til utstillinger og annet. Melgaard innrømmer åpent at han synes det er deilig å være langt unna Norge, at han synes kulturlivet her kan oppleves klamt av og til.

– Utrolig nok så føler jeg meg veldig norsk. Og jeg liker å utforske dette norske, inderligheten, autenticiteten, det at ting må være ekte, sier han og ser på oss med øyne som nesten er svarte. Da han ble konfrontert av Dagbladet med reaksjonene på pedofilianklagene i fjor sa han: «Jeg skjønner at dette er eksplosivt materiale. Men jeg har rene intensjoner og ingen intensjoner om å forsvare pedofili. Nå må folk slappe av litt.» og «Hadde jeg villet provosere tror jeg faktisk jeg kunne kommet opp med noe mye hardere». Han står på dette.

– Jeg nekter å stå til rette. Bare fordi jeg maler bilder synes jeg ikke at jeg har noen automatisk meldeplikt til det norske kulturlivet. Det gidder jeg ikke. Jeg føler ikke at jeg har noe å forsvare, sier han.

– Er du overrasket over at folk blir støtt?

– Når du jobber på atelieret så er du ganske isolert, og fullstendig fokusert på kunstneriske problemstillinger. Når jeg møter verden utenfor blir jeg ofte overrasket over reaksjonene, hva folk legger vekt på.

– Ideelt sett skulle jeg gjerne sluppet å gi intervjuer. Men jeg

skjønner jo at det er slik det fungerer. Men altså ... i en ideell verden ...

Han ler. En stund var han så klar for et nytt liv at han ansatte personlig trener og planla å delta i maraton. Det siste har han slått fra seg, selv om han trener regelmessig.

– Har du fått sixpack ennå?

– Nei, men det begynner å skje noe her sier han og stryker nedover skjorten. Jeg merker mest på armen. Kjenn her, sier han og spenner overarmsmuskelen. Den buler under dressjakken og er hard som stein.

– Du maler store bilder, det er viktig å holde seg i god fysisk form?

– Ja. Det der er noe folk aldri tenker på, som jeg er veldig opptatt av. Det fysiske har mye å si for hva slags kunst man lager.

Han har bedyret at han er ferdig med det harde kjøret på Europas SM- og homseklubber. At han gikk lei av å bli banket opp og drikke og feste og gjøre det som verre er hver dag.

– Jeg drikker mindre. Fest er OK, men ikke når du ikke klarer å slutte, og det går både mandag og tirsdag og onsdag på fullt kjørt. Jeg kan ikke drive sånn lenger. Jeg er 42 ikke 32.

– Så alt er bare kjedelig nå?

Han gliser bredt. Så lener han seg fram igjen, jeg kan kjenne pusten hans i øret når han hvisker:

– Åh. Du skulle bare visst!

sissel.hoffengh@dagsavisen.no

SISSEL HOFFENGH
MIMSY MØLLER (foto)

BJARNE MELGAARD (42)

■ Aktuell med «Jealous», en retrospektiv utstilling i Astrup Fearnley Museet for Moderne Kunst.

■ Født i Sydney, Australia.

■ Utdannet ved kunstakademiene i Warszawa, Oslo, Maastricht og Amsterdam.

■ Arbeider med maleri, installasjon, skulptur og film.

■ Levde i mange år et utagerende liv i Berlin. Bor nå i New York.

■ Selger kunst for millioner av kroner rundt om i verden.